Talousarviomuutos / Lisämääräraha kaupungin osuuteen työttömyysetuuksien rahoituksesta 2026 /Elinkeinot ja kaupunkikehitys

Kaupunginhallitus 05.10.2026 § 372
98/02.02.00/2026

Valmistelija

Kehitysjohtaja Jonne Sandberg ja työllisyysjohtaja Perttu Kellomäki

Kokkolan kaupungin vuoden 2026 talousarviossa on varattu 5 100 000 euroa kaupungin osuuteen työttömyysetuuksien rahoituksesta.

Tammi-elokuun toteuma on yhteensä 3 921 072 euroa, eli keskimäärin noin 490 000 euroa kuukaudessa. Käytettävissä olevan laskelman perusteella vuoden 2026 kokonaismenoksi ennustetaan 5 900 000 euroa. Ennuste ylittää talousarvioon varatun määrärahan 800 000 eurolla. Laskelma perustuu Kaupungin ennusteeseen loppuvuoden 2026 kustannuskehityksestä, jonka mukaan kuukausittaiset työttömyysetuusmenot ovat n. 500 000 euroa kuukaudessa.

Määrärahan ylityksen keskeisenä syynä on, että työttömyyden ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden kehitys on ollut talousarvion laadintahetkeä arvioitua heikompaa. Vaikka taloudessa on havaittavissa asteittaista elpymistä, talouskasvun vaikutukset eivät ole vielä näkyneet vastaavassa määrin työttömyyden vähenemisenä. Suomen Pankin kesäkuussa 2026 julkaiseman ennusteen mukaan talouskasvu vahvistuu vähitellen, mutta työmarkkinatilanne on edelleen vaikea ja työttömyyden arvioidaan vähenevän vain hiljalleen talouden elpyessä. Talousarviota laadittaessa ei myöskään ollut tiedossa KELA:n tilastopalvelun virhettä, joka tuli ilmi loppuvuodesta 2025. KELA laskutti kuntia liian vähän alkuvuoden 2025 aikana, mikä osaltaan johti talousarvion laadinnassa harhaan antaen työttömyysetuuskulujen kasvusta väärän kuvan.

Keski-Pohjanmaan työllisyystilanne ei ole vuoden 2026 aikana kehittynyt pitkäaikaistyöttömien osalta myönteisesti. Elokuun 2026 lopussa maakunnan pitkäaikaistyöttömien määrä oli 1025 henkilöä eli 8,0 prosenttia suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Samanaikaisesti työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä oli kasvanut 185 henkilöllä eli 5,9 prosentilla edellisvuodesta. Kokkolassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli elokuussa 8,9 prosenttia.

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu vaikuttaa kaupungin menoihin erityisen voimakkaasti, koska kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuuksista kasvaa työttömyyden pitkittyessä. Vaikka osa työttömistä työllistyisi talouden elpymisen seurauksena, pitkäaikaistyöttömien siirtyminen avoimille työmarkkinoille on usein hitaampaa. Työllistymistä voivat vaikeuttaa esimerkiksi osaamisen ja avoimien työpaikkojen kohtaanto-ongelmat, alentunut työ- ja toimintakyky sekä pitkäaikaistyöttömien yksilölliset palvelutarpeet.

Lisäksi uusien avoimien työpaikkojen määrä on kehittynyt heikosti. Keski-Pohjanmaalla uusia avoimia työpaikkoja oli elokuussa 2026 yhteensä 147 kpl, eli 48 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tämä hidastaa työttömien siirtymistä avoimille työmarkkinoille ja ylläpitää kaupungin työttömyysetuuksien rahoitusvastuuta.

Kaupungin maksuosuuden tasoon vaikuttavat siten samanaikaisesti:

- työttömien työnhakijoiden määrän kasvu
- pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu
- työttömyysjaksojen pitkittyminen
- avoimien työpaikkojen vähäinen määrä
- talouskasvun hidas välittyminen työvoiman kysyntään
- pitkäaikaistyöttömien palvelutarpeiden moninaisuus sekä työllistymisen vaatima aika.

Työllisyyslautakunta on vuoden 2026 aikana toteuttanut useita toimenpiteitä Kokkolan kaupungin työttömyysetuuksista aiheutuvien kustannusten hillitsemiseksi. Toimenpiteet ovat kohdistuneet erityisesti pitkäaikaistyöttömien palveluprosessien tehostamiseen, palkkatuetun työllistämisen ja työkokeilujen hyödyntämiseen, työnantajayhteistyön vahvistamiseen sekä työvoimakoulutusten hankintaan. Lisäksi monialaista yhteistyötä on kehitetty TYM-verkostossa ja palveluja on kohdennettu asiakkaille, joiden työttömyyden pitkittymisestä aiheutuu kaupungille merkittäviä kustannuksia. Toimenpiteistä huolimatta rakennetyöttömyys ja vaikeasti työllistyvien asiakkaiden määrän kasvu ovat ylläpitäneet työttömyysetuuskustannuksia ennakoitua korkeammalla tasolla.

Kyseessä on kaupungille lakisääteisesti määräytyvä meno. Kaupunki voi vaikuttaa menon kehitykseen työllisyyttä edistävillä palveluilla, työnantajayhteistyöllä ja pitkäaikaistyöttömille suunnatuilla toimenpiteillä. Työllisyyspalvelujen toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset toteutuvat usein viiveellä, koska kaupungin rahoitusvastuu alenee vasta työttömän siirtyessä työhön tai muulla tavoin pois rahoitusvastuun piiristä.

Vuoden 2026 toteutuman ja loppuvuotta koskevan ennusteen perusteella talousarvioon vuodelle 2026 varattu määräraha ei tule riittämään. Tämän vuoksi kaupungin osuuteen työttömyysetuuksien rahoituksesta esitetään 800 000 euron lisämäärärahaa. Lisämäärärahan jälkeen tarkoitukseen olisi vuonna 2026 käytettävissä yhteensä 5 900 000 euroa. Kunnan rahoitusosuuden lisämääräraha kohdistuu elinkeinot ja kaupunkikehityksen kustannuspaikalle. Esitettyä lisämäärärahatarvetta ei voida kattaa elinkeinot ja kaupunkikehityksen, eikä muista kaupungin talousarviomäärärahoista, joten lisämääräraha heikentää kaupungin tulosta lisämäärärahan suuruuden verran.

Tämä talousarviomuutos ei lisää kaupungin vuoden 2026 talousarvion ottolainavaltuuksia.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto

1 myöntää vuoden 2026 talousarvioon elinkeinot ja kaupunkikehitys vastuualueelle 800 000 euron lisämäärärahan kaupungin osuuteen työttömyysetuuksien rahoituksesta

2 päättää heikentää kaupungin tulosta vastaavalla summalla.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösesityksen.